

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2620

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 maart 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan van de Raad Buitenlandse Zaken van 20 maart 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
W.B. Hoekstra

GEANNOTEEERDE AGENDA VAN DE RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 20 MAART 2023

Op 20 maart vindt de Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) plaats in Brussel. De Minister van Buitenlandse Zaken is voornemens deel te nemen aan deze Raad. Op de agenda staan als volle agendapunten de Russische agressie tegen Oekraïne en Tunesië. Onder *Current Affairs* zal worden gesproken over Iran en het actieplan wereldwijde impact Russische agressie. De Raad is voornemens Raadsconclusies aan te nemen op Afghanistan en de EU-prioriteiten bij de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE).

Daarnaast vindt er op 20 maart een RBZ in «jumbo format» (hierna: jumbo-RBZ) plaats waaraan de Ministers van Buitenlandse Zaken en de Ministers van Defensie gezamenlijk zullen deelnemen. De geannoteerde agenda met de Nederlandse inzet voor de jumbo-RBZ en het Schuman Forum is de Kamer op 6 maart jl. toegekomen¹.

Middels deze geannoteerde agenda wordt uw Kamer tevens over de Nederlandse bijdrage aan de civiele EU missie in Armenië (EUMA) en over de «United for Justice» (#U4J)-conferentie d.d. 3 maart jl. in Lviv geïnformeerd.

Russische agressie tegen Oekraïne

De Raad zal opnieuw over de voortdurende Russische agressie tegen Oekraïne spreken. De kern van de inzet van het kabinet ten aanzien van de Russische oorlog tegen Oekraïne blijft onverminderd gericht op enerzijds het verder vergroten van de druk op Rusland om de agressie te beëindigen en anderzijds op het verlenen van zoveel mogelijk steun aan Oekraïne. Tijdens de jumbo-RBZ zal Nederland het belang van de voortzetting van snelle levering van militaire steun aan Oekraïne wederom onderstrepen.

Ter verhoging van de druk op Rusland blijft het kabinet zich inzetten op aanvullende sancties. Nederland zal daarbij blijven doorwerken op het spoor van het op de sanctielijst plaatsen van onder meer Russische verantwoordelijken voor kinderonvoeringen, Russische wapenproducenten en verantwoordelijken voor omzeiling, waartoe meerdere Nederlandse voorstellen zijn aangenomen als onderdeel van het 10de EU sanctiepakket tegen Rusland. Nederland zal opnieuw aandacht vragen voor de aanpak van omzeiling en aandringen op uitvoering van het door Nederland ingediende non-paper dat inmiddels door 18 lidstaten wordt gesteund. Sancties tegen Wagner zijn onderdeel van het verhogen van de druk op Rusland en belichten tegelijkertijd de schendingen door deze groep in Afrika. Een Nederlands voorstel voor een nieuw pakket Wagner *listings* – conform de motie Piri² – is door de EU aangenomen als onderdeel van het 10de sanctiepakket. Het betreft actoren in zowel Oekraïne als meerdere Afrikaanse landen die daar verantwoordelijk zijn voor mensenrechtenschendingen alsook Wagners illegale exploitatie van grondstoffen als goud en diamanten.

Tunesië

De Raad zal spreken over de politieke en economische situatie in Tunesië. Het kabinet acht de actuele ontwikkelingen ten aanzien van de democratie in Tunesië zorgelijk. De verslechterde financieel-economische situatie,

¹ 2023Z03831.

² Motie van het lid Piri c.s. Kamerstuk 21 501-20, nr. 1908 d.d. 8 februari 2023.

onder andere door de gevolgen van COVID-19 en de Russische agressie tegen Oekraïne, maar ook het uitblijven van een overeenkomst met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) vormen een reëel risico voor de stabiliteit van het land. Zowel de democratische achteruitgang als de financieel-economische situatie kunnen nieuwe migratiestromen richting Europa in de hand werken.

Het kabinet hecht aan goede samenwerking tussen de EU en Tunesië om de stabiliteit te waarborgen en irreguliere migratie te beperken. Nederland onderstreept daarbij zijn solidariteit met de Tunesische bevolking en benadrukt dat vrijheden en democratische instituties essentieel zijn voor stabiliteit op de midden tot lange termijn. Nederland zal zich inzetten voor een zorgvuldige afweging tussen die belangen en Europese eensgezindheid.

Current Affairs

Iran

De Raad spreekt wederom over de situatie en zorgelijke ontwikkelingen in Iran. Naast de vreselijke berichten in de media over vergiftiging van meisjes op scholen, heeft Iran sinds het begin van het jaar 91 mensen geëxecuteerd en is onder andere een Iraans-Duitse staatsburger ter dood veroordeeld. Voorts kwam het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA) met het zorgwekkende nieuws dat het sporen van zeer hoog verrijkt uranium heeft aangetroffen in Iran. Daarom richt het kabinet zich onverminderd op het verhogen van de druk richting Iran en zal Nederland zich ook tijdens deze RBZ blijven inspannen voor verdere gezamenlijke EU-maatregelen.

Nederland blijft zich hard maken voor effectieve sancties gericht tegen de Iraanse autoriteiten waaronder de IRGC. Voor deze RBZ bereidt de EU – met steun van NL – wederom een sanctiepakket voor gericht tegen Iraanse mensenrechtenschenders. In aanloop naar Wereldvrouwendag zijn ook sancties aangenomen tegen de beruchte Qarchak-gevangenis in Iran, als onderdeel van de, mede door NL ingediende, sanctie-*listings* gericht op seksueel geweld tegen vrouwen.

Actieplan wereldwijde impact Russische agressie

De Russische agressie tegen Oekraïne en de wereldwijde reacties hierop tonen aan dat het noodzakelijk is om meer te investeren in de landen in de *Global South*. Mede hierom is de EU recent een pilot begonnen om de inzet van de EU en de lidstaten richting de landen in de *Global South* te intensiveren en beter op elkaar af te stemmen. De EU zet hierbij in het bijzonder in op het versterken van de relaties met een aantal belangrijke en invloedrijke landen in verschillende geografische regio's. Naar verwachting zullen de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) en de Commissie een update geven over deze pilot. Het kabinet steunt en draagt via verschillende gremia actief bij aan de door de Commissie en de EDEO gelanceerde intensievere inzet.

Het kabinet blijft zich ook naast de EU-inzet inspannen om buiten het Euro-Atlantisch grondgebied zoveel mogelijk landen te betrekken bij de steun aan Oekraïne, onder andere door de dialoog voort te zetten met landen die zich niet duidelijk over de oorlog uit kunnen of willen spreken. Ook voor het tegengaan van sanctieomzeiling is in deze gesprekken aandacht. Diplomatieke *outreach* richting derde landen is een structurele en lange termijn-inspanning. Nederland werkt hiertoe nauw samen met EU-landen en andere partners.

United for Justice conferentie in Lviv

Tijdens de RBZ zal de Minister van Buitenlandse Zaken ook kort terugblikken op de «United for Justice» (#U4J) conferentie gehouden op 3 maart in Lviv. De Minister van Buitenlandse Zaken was uitgenodigd deze conferentie te openen, samen met President Zelensky en de President van Letland, Egils Levits.

De conferentie bestond uit verschillende sessies, waarin een breed spectrum van accountability-aspecten aan bod kwam, zoals de misdaad van agressie (waarbij ook het te Den Haag bij Eurojust in te richten *International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression* (ICPA) werd behandeld). Ook werden confiscatie en bevrozing van Russische tegoeden, en kinderontvoeringen besproken.

Tevens vond lancering plaats van de *Dialogue Group on Accountability for Ukraine* (het initiatief daartoe kwam voort uit Ukraine Accountability Conference in Den Haag van 14 juli 2022). De Minister van Buitenlandse Zaken deed dit samen met Eurocommissaris voor Justitie, Didier Reynders, hoofdaanklager van het Internationaal Strafhof Karim Khan en President van Eurojust, Ladislav Hamran. De *Dialogue Group* bestaat inmiddels uit 45 deelnemende staten en internationale organisaties en biedt spelers in het accountability-veld (landen, internationale organisaties en het maatschappelijk middenveld) een platform voor uitwisseling. Dit moet ertoe leiden dat accountability-initiatieven coherent zijn en uiteindelijk bijdragen aan doeltreffende en doelmatige ondersteuning van Oekraïense burgers en autoriteiten. De Minister van Buitenlandse Zaken ondersteunde hierbij nadrukkelijk de Oekraïense wens om deelname aan de kerngroep uit te breiden, vooral met niet-westerse landen. Deze kerngroep werkt aan de voorbereiding van een internationaal agressietribunaal.

Het kabinet hoopt op een spoedige start van het onderzoek door het ICPA naar het misdrijf agressie in Oekraïne. Ondertussen blijft Nederland ook in gesprek met Oekraïne en andere relevante partijen over de oprichting van een register voor oorlogsschade.

EUMA Armenië

Tevens informeer ik u hierbij over de Nederlandse bijdrage aan *EU Mission Armenia* (EUMA). Het kabinet heeft besloten aan deze civiele missie bij te dragen met vijf civiele experts en politie-experts tot en met 31 juli 2025. Hiermee draagt Nederland bij aan de verwezenlijking van de doelstellingen van EUMA³ en een versterkte informatiepositie van Nederland.

³ Voor doelstellingen EUMA zie Kamerstuk met Kamerstuk 21 501-02, nr. 2615.